

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
זו' האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי' ע"ה

עבודת

דעהו
אלקי אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון ע"ז - פרשת קדושים - שנת תשפ"ב

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

היום לעשותם ומחר לקבל שכרם:

מנוחה וועט זיין
'דארט' - 'דא' דארף
מען ארבעטן

עמוד ה'

משנת החסידות

פרק כ"ט
(שיעור נ"ג המשך ב' פרשת חיי שרה תש"ס)

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

מי מנה

עפר

יעקב:

ביאור

בענין העליה

שיש ליסוד

העפר

א. מקימי מעפר דל: עבודת השי"ת באמצעות יסוד העפר

האדם מורכב מארבע יסודות משום שגם מיסוד העפר ניתן להשתמש לעבודת השי"ת | ע"י בירור ותיקון יסוד העפר זוכים להתנוצצות אור לובן העליון | כח הראיה הוא דוקא ע"י בבת העין שהוא בגוון שחור | דייקא ע"י בירור יסוד העפר נשפע שמחה וחיות על האדם

ב. ואת עפרה יחננו: עליית העפר לכלל ברוך

נח אחר המבול נטע כרם כדי לתקן בחי' ארורה האדמה אלא שהיה מזה יניקה להחיצונים | רק ע"י קניית מערת המכפלה נתקן האדמה | כאשר נתקנה האדמה נתקן גם אליעזר שהיה עבד שהשווה לקרקע | יציאה מכלל ארור לכלל ברוך הוא ע"י התנוצצות אור של לובן העליון | לכן הארמי מרמז לבחי' לובן העליון

ג. ויגבה לבו בדרכי ה': מידת הגאווה שבקדושה

החילוק בין הבינוני להצדיק - מה הוא מציאותו הנפש הבהמית או הנפש האלוקות | הצדיק שביטל את נפש הבהמית שלו לגמרי להקב"ה יכול להתנהג בגאווה דקדושה | משה רבינו התנהג במידת השפלות ואילו רשב"י התנהג במידת הגאווה | חילוק בין נגלות התורה לסודות התורה

א.

מקימי מעפר דל: עבודת השי"ת באמצעות יסוד העפר

האדם מורכב מארבע יסודות משום שגם מיסוד העפר ניתן להשתמש לעבודת השי"ת | ע"י בירור ותיקון יסוד העפר זוכים להתנוצצות אור לובן העליון | כח הראיה הוא דוקא ע"י בבת העין שהוא בגוון שחור | דייקא ע"י בירור יסוד העפר נשפע שמחה וחיות על האדם

אמר 'וגילו ברעדה' כתיב, אמר ליה אנא תפילין מנחנא, רבי ירמיה הוה יתיב קמיה דרבי זירא חזייה דהוה קא בדח טובא, אמר ליה 'בכל עצב יהיה מותר' כתיב (משלי יד, כג), אמר ליה אנא תפילין מנחנא. והיינו כי אמרו חז"ל (שבת כח): רצועות שחורות הלכה למשה מסיני, שמרמז על בחינה זו של מרה שחורה, ולכן כאשר חזו רבנן דהוה קא בדחי טובא הם הניחו תפילין כדי ליישב דעתם.

ע"י בירור ותיקון יסוד העפר זוכים להתנוצצות אור הלבון העליון

וכאשר האדם זוכה להעלות את יסוד העפר עד שאף הגוף מתעלה ומרגיש טעם וחיות בעבודת השי"ת הוא זוכה לאור העליון, וכמו שמצינו באברהם אבינו שזו היתה עבודתו הנשגבה בקניית מערת המכפלה מידי עפרון, כי עפרון הוא מלשון עפר, וכדאיתא בספיה"ק נועם אלימלך (פר' חיי שרה ד"ה יועז) שמרמז ליסוד העפר, ואברהם אבינו קנה ממנו את המערה בארבע מאות שקל כסף, שכסף יסודו מעפר אלא שמזככים אותו כל כך עד שנהפך לכסף, והיינו שאברהם אבינו העלה את יסוד העפר והפך אותה לדרגה של כסף, וע"י זה הוציא את האדמה מכלל ארור, כפי שנאמר בה (בראשית

ואשא ורוחא ועפרא', וכנגד ד' היסודות אלו ישנם ד' מרות שהם קליפות ופסולת מד' היסודות הנ"ל, והם מרה שחורה, לבנה, אדומה, ירוקה, והם מכוונות נגד ד' אותיות של שם הוי' ב"ה, ומשכן מרות אלו באיברים שגוף האדם, המרה לבנה מקומה בריאה, המרה אדומה בכבד, המרה ירוקה במרה, והמרה שחורה בטחול.

גם ביסוד העפר ניתן להשתמש לעבודת השי"ת

וביאור הענין הוא כי כל אחד מהיסודות מורכב מחלקי טוב ורע, ואף יסוד העפר שהוא היסוד הנמוך והמגושם ביותר יש בו חלקי הטוב, כי יסוד העפר מביא את האדם להיות מתון ומיושב בדעתו ולהיות מעמיק יותר במחשבתו ובעיונו, אלא שכאשר יסוד העפר מתגבר ביותר הוא מביא את האדם לידי עצבות ומרה שחורה, אך כאשר משתמשים בו במידה נכונה הוא מביא תועלת לאדם, והוה מה שאמרו חז"ל (ברכות ל:): מאי 'וגילו ברעדה' (תהלים ב, יא), אמר רב אדא בר מתנא אמר רבה במקום גילה שם תהא רעדה, אב"י הוה יתיב קמיה דרבה חזייה דהוה קא בדח טובא

עבודת האדם בדור עקבתא דמשיחא - להעלות את יסוד העפר

במאמר הקודם נתבאר בהרחבה ענין עבודת השי"ת בדור של עקבתא דמשיחא, כי דור עקבתא דמשיחא הוא בחינת יסוד העפר שמתגבר ביותר בדור אחרון, והוא היסוד הנמוך ביותר מכל ארבעת היסודות, שהוא היסוד הכבד והמגושם ביותר שאין בו שום חיות, ולכן בדור זה מתגבר מאד טמטום הלב, שנעלמו ונסתמו כל ההרגשים ואין הלב מבין ומרגיש, ואין מתענגים מזיו השכינה הקדושה וקרבת אלוקים לי טוב, אלא הכל יבש כחרס ללא שום לחלוחית של רגשי אמת של חיות ודביקות בהשי"ת, ועבודת האדם הוא להעלות את יסוד העפר על ידי שיגביר את אור הנשמה והשכל שיאירו כל כך על הכוחות החומריים, עד שגם הגוף עצמו ירגיש חיות ושמחה בעבודת השי"ת.

כנגד ד' היסודות אש רוח מים עפר ישנם ד' קליפות שהם מרה שחורה לבנה אדומה וירוקה

כי האדם מורכב מד' היסודות אש, רוח, מים, עפר, ואיתא בזוה"ק (ח"ג רכז): שהמלאכים 'מיכאל גבריאל נוריא"ל רפאל שלטין על ד' יסודין טבין דבני נשא דאינון מיא

פטרון הגליון - אייר

הרב החסיד המופלג והמפואר
מוה"ר יוסף יהודה ניסענפעלד הי"ו
זכות הפצת התורה יעמוד לו ולכל משפחתו

כל אחד מהיסודות מורכב מחלקי טוב ורע, ואף יסוד העפר הנמוך והמגושם ביותר יש בו חלקי הטוב, כי יסוד העפר מביא את האדם להיות מתון ומיושב בדעתו ולהיות מעמיק יותר במחשבתו ובעינו, אלא שכאשר יסוד העפר מתגבר ביותר הוא מביא את האדם לידי עצבות ומרה שחורה, אך כאשר משתמשים בו במידה נכונה הוא מביא תועלת לאדם

כאשר האדם מת מן העולם הוא חוזר לשכון בעפר, כמו שכתוב (שם ג, יט) 'עד שובך אל האדמה כי עפר אתה ואל עפר תשוב', וענין תחיית המתים הוא שאף לאחר שהאדם שבו להיות עפר שהוא אררה ה' הוא חוזר לחיותו ויוצא מכלל ארור, והוא ממש מה שפעל אברהם אבינו ע"י קניית מערת המכפלה

ג, יז) 'ארורה האדמה', והעלה אותה למדרגת 'השדה אשר ברכו ה' (בראשית כז, כז), וכדאיתא בזה"ק (ח"א כז:): שהכוונה למערת המכפלה. ואיתא בזה"ק (ח"א כג:): שארבע מאות שקל כסף ששקל אברהם לעפרון מרמזים לארבע מאות עולמות של כסופין, ובאדרא רבא (וזהר ח"ג ככתב): **מבואר שארבע מאות עולמות אלו יורשים הצדיקים מהאור של לובן העליון**, שהוא המדרגה העליונה למעלה מהתחלקות כל המידות.

כח הראיה הוא דוקא ע"י בבת העין שהוא בגוון שחור

וכן מצינו בחינה זו בעיני האדם, כי איתא בזה"ק (ח"א רכז): שבעיני האדם משתקפת מראה העולם, וכל ארבע הגוונים מצויים בעיני האדם, **אכן כח הראיה**

שבעין מצוי דוקא בבת העין שהוא בצבע שחור, וכלשון הזה"ק (שם): גוונא רביעאה היא חיזו דכל עינא ואקרי בת עין דבההוא בת עין אתחזי פרצופא וחיזו יקרא מכלא דא ציון דאיהי נקודה אמצעותא מכלא דחיזו דכל עלמא תמן אתחזי ותמן שריא שכניתא היא שפירו דכלא וחיזו דכלא. ובתיקוני זוהר (יח): איתא: תלת גווני עינא אינון תלת אבהן דאתמר בהו 'אלה ראשי בית אבותם' (שמות ו, יד), בת עין דאיהי דקיקא ועירא דא שכניתא דאשתתפת באבהן, ועלה אתמר (תהלים יז, ח) 'שמרני כאישון בת עין'. והיינו שכאשר האדם זוכה להעלות את יסוד העפר ומשתמש אף במרה השחורה לעבודת השי"ת, הוא זוכה לאור גדול ביותר המאיר עליו מהמרה השחורה דייקא, וכלשון הזה"ק הנזכר 'ותמן שריא שכניתא היא שפירו דכלא וחיזו דכלא'.

ב.

ואת עפרה יחננו: עליית העפר לכלל ברוך

נח אחר המבול נטע כרם כדי לתקן בחי' ארורה האדמה אלא שהיה מזה יניקה להחיצונים | רק ע"י קניית מערת המכפלה נתקן האדמה | כאשר נתקנה האדמה נתקן גם אליעזר שהיה עבד שהשווה לקרקע | יציאה מכלל ארור לכלל ברוך הוא ע"י התנוצצות אור של לובן העליון | לבן הארמי מרמז לבחי' לובן העליון

של לבן 'בא ברוך ה', והיינו על פי המבואר בכתבי האריז"ל (עץ חיים ש"ו פ"א) כי לבן הוא סוד לובן העליון, [עין מדרש - ב"ר ע, י - שדרשו על הפסוק - בראשית כט, ה - 'ויאמר להם הידעתם את לבן בן נחור' - הידעתם את מי שהוא עתיד ללבן עונותיכם כשגלג]. ואיתא בזה"ק (מדרש הנעלם ח"א קלו): שישנו עצם אחד בגוף האדם ששמו לוח, ועצם זה אינו נרקב לעולם אף לאחר מיתת האדם, והוא הקוסטא דחיותא ששאר מהאדם, וממנו חוזר ונבנה גוף האדם כשעומד לתחיית המתים, ועצם זה הוא בחינת לובן העליון המרומז בלבן הארמי, ואיתא בזה"ק (שם) דההוא גרמא הוא רמאה מכל שאר גרמי, כי נראה כאילו אין בו שום חיות, אבל באמת הוא העצם שממנו חוזר אדם לחיותו לעתיד לבא, והיינו שעל ידי התנוצצות האור של הלובן העליון יצא אליעזר מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך, כמו האדמה שיצאתה מכלל ארור ונכנסה לכלל ברוך על ידי הארבע מאות שקל כסף שהם ארבע מאות עלמין דכיסופין שירשים הצדיקים ע"י התנוצצות האור של הלובן העליון.

אליעזר עבד אברהם נתגלגל ככלב בן יפונה

והנה איתא בכתבי האריז"ל (שער הפסוקים חיי שרה) שאליעזר עבד אברהם נתגלגל בנשמת כלב בן יפונה, ונקרא בן יפונה, כי ע"י אמירת לבן 'בוא ברוך ה' למה תעמד בחוץ ואנכי פניתי הבית' (בראשית כד, לא), יצא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך כמבואר בדברי המדרש שהובאו לעיל, וזהו מה שדרשו חז"ל (סוטה לד): על הפסוק (במדבר יג, כב) 'ויבא עד חברון' - זה כלב שהלך להשתטח על קברי האבות, והענין הוא כי הלך להתפלל על קבר אברהם שיעזרהו לצאת מכלל ארור ולא יטעה אחר המרגלים כמו שעזרו בתחלה בחייו כנזכר לעיל שעל ידו נכנס לכלל ברוך כשהיה עבד שלו בגלגול הקודם, ולכן אף ביקש מיהושע (יהושע יד) שיתנו לו את חברון לנחלה.

ע"י קניית מערת המכפלה תיקן אברהם אבינו את הפגם של נח

ובקניית מערת המכפלה מידי עפרון בא אברהם אבינו לתקן את הפגם שנוצר ע"י שתיית היין של נח, ולכן שקל לידי עפרון ארבע מאות שקל כסף המרמז ללובן העליון וכנ"ל, וע"י זה הוציא את מערת המכפלה מכלל 'האדמה אשר אררה ה' והכניסה לכלל 'השדה אשר ברכו ה'.

כאשר נתקנה האדמה נתקן גם אליעזר שהוא מזרעו של חם

והנה אמרו חז"ל (ויק"ר יז, ה. וע"ע ב"ר ס, ז) אליעזר הוא כנען ועל ידי ששימש אותו צדיק יצא מכלל ארור ובא לכלל ברוך, ה"ד 'ויאמר ארור כנען', וכתוב (שם כד, לא) 'ויאמר בא ברוך ה', והיינו שכאשר תיקן אברהם הפגם של נח והוציא את האדמה מכלל ארור לכלל ברוך, זכה אף אליעזר שהיה מזרעו של חם לצאת מכלל ארור ולהכנס לכלל ברוך, כי דין העבד כדיון הקרקע.

העלאת האדמה מכלל ארור לכלל ברוך - התנוצצות אור של תחיית המתים

והנה על ידי מה שהוציא אברהם את האדמה מכלל ארור והכניסה לכלל ברוך נתנוצץ הארה של תחיית המתים, כי כאשר האדם מת מן העולם הוא חוזר לשכון בעפר, כמו שכתוב (שם ג, יט) 'עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב', וענין תחיית המתים הוא שאף לאחר שהאדם שב להיות עפר שהוא האדמה אשר אררה ה' הוא חוזר לחיותו ויוצא מכלל ארור, והוא ממש כעין מה שפעל אברהם אבינו ע"י קניית מערת המכפלה מעפרון.

ע"י התנוצצות האור של לובן העליון יוצאים מכלל ארור ונכנסים לכלל ברוך

וזהו מה דאיתא במדרש הנ"ל שיצאת אליעזר מכלל ארור ונכנסו לכלל ברוך היה ע"י אמירתו

נח רצה להוציא את האדמה מכלל ארור אלא שלא נזהר כל צרכו וינקו ממנו החיצונים

והנה מצינו אצל נח שנטע כרם לאחר המבול, כפי שנאמר (בראשית ט, ט) 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם', והיינו, שנח רצה להעלות את האדמה שהוא יסוד העפר וממנה מידת העצבות, ולכן נטע כרם באדמה, ומהענבים שגדלו מהאדמה עשה יין, כדי להכניס חיות ושמחה ביסוד העפר, כי יין ישמח לבב אנוש' (תהלים קד, טו), אכן נח לא נזהר כל צרכו, כי יין הוא סוד הגבורות ולכן אמרו חז"ל שישן צריך להיות שמור ומכוסה, ויין מגולה אסור לשתותו מחשש שנחש הטיל בו ארס, והיינו כי יניקת החיצוניים הוא מהגבורות, וכאשר החיצונים יונקים מהיין הם נעשים דם, כי ישנם ב' בחינות ביין, יש בחינה שהגבורות נמתקות והוא יין 'המשמח אלוקים ואנשים' (שופטים ט, ג), ויש בחינה שנעשים גבורות קשות שנעשה היין לבחינת דם, וכמו שדרשו חז"ל (סנהדרין ע). את הפסוק (משלי כג, לא) 'אל תרא יין כי יתאדם' - אל תרא יין שאחריתו דם, וזהו שאמרו חז"ל (בבא בתרא נח:): בראש כל מרעין אנא דם, בראש כל אסוון אנא חמר, דהיינו שישן הוא מרפא ומשמח אלוקים ואנשים, אבל אם היין מגולה ואינו שמור מפני החיצונים, אז הם נאחזים ביין והופכים את היין לדם, ונח לא נזהר כל צרכו, כמו שנאמר (בראשית שם, כא) 'וישת מן היין וישכר ויתגלג', דהיינו שהיה בחינה של יין מגולה, וע"י זה היה לנחש אחיזה ביין ופגם אותו.

חם נתקלל בקללת האדמה - ארור כנען

ופגם זה פגע ביותר בחם בן נח, וחלה עליו הקללה 'ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו' (שם כח), והיינו שנהיה ארור כמו 'האדמה אשר אררה ה' (שם ה, כט), וכמו כן נהיה עבד, כי מצינו בזה"ל שעבד שיה לקרקע בכמה וכמה דינים, שדרכי הקנינים של עבד הוא כמו דרכי הקנינים של קרקע, וכמו כן העבד יוצא לחירות ביובל כמו האדמה שחוזרת לבעליה ביובל.

ויגבה לבו בדרכי ה': מידת הגאווה שבקדושה

החילוק בין הבינוני להצדיק - מה הוא מציאותו הנפש הבהמית או הנפש האלוקות | הצדיק שביטל את נפש הבהמית שלו לגמרי להקב"ה יכול להתנהג בגאווה דקדושה | משה רבינו התנהג במידת השפלות ואילו רשב"י התנהג במידת הגאווה | חילוק בינן נגלות התורה לסודות התורה

הבינוני - הנפש הבהמית היא האדם עצמו ואילו הצדיק - האדם עצמו הוא הנפש האלוקות

הנה התניא (בפכ"ט) מחלק בין בינונים לצדיקים, שאצל הבינוני הנפש החיונית המחיה הגוף היא בתקפה כותלתה בלבו נמצא שהסטרא אחרא היא היא האדם עצמו, ולכן כאשר הבינוני ניגש למלא צרכי גופו כמו אכילה או שינה אין הוא צריך לכפות על עצמו להתעסק בכך אלא זהו חפצו ורצונו הטבעי, מה שאין כן כאשר הוא ניגש לעבוד את ה' כדבעי כמו ללמוד תורה בכל רגע פנוי, ולקיים מצוות בתכלית ההידור הרי אין זה חפצו ורצונו הטבעי, ואדרבה לפעמים הוא זקוק לעבודה ויגיעה רבה כדי לקיים את המוטל עליו ולהתגבר על נטיית נפשו החיונית הבהמית המושכת אותו למלאות צרכי ותאוות גופו ונפשו הבהמית, וזוהו משום שאצל הבינוני האדם עצמו היא הנפש הבהמית המקבלת את חיותה מהקליפה והסטרא אחרא ונמשכת ומתאוה לדברים גופניים וחומריים, 'ועל נפש האלוקות שבו נאמר 'שמה שנתת בי תטורה היא', שנתת 'בי' דייקא, מכלל שהאדם עצמו איננו הנשמה הטהורה.

ואילו הצדיקים שבהם הוא להפך, שנשמה הטהורה שהיא נפש האלוקות הוא האדם, וגופם נקרא בשר אדם', כי צדיק אמת הוא מי שביטל את כל רצונותיו האישיים בשביל רצון השי"ת, ואין שום דבר שבעולם שימנע ממנו מלעשות את רצון השי"ת, ואף מוכן לוותר על חלקו בעולם הבא אם יתברר לו שזהו רצונו ית"ש.

הבינוני אינו מסוגל להבין את הנהגת הצדיק כי הוא שומט את הצדיק לפי תכונת נפשו

ולזאת יימצא אצל צדיקי אמת שהנהגותיהם שונות ואף נראות כמתמיהות בעיני שאר בני אדם, וזאת כי בני אדם מפרשים את מעשי הצדיקים על פי הבנתם ותכונת נפשם, אכן האמת הוא שה'אני' של הצדיק אינו כלל אותו 'אני' של שאר בני אדם, כי אצל שאר בני אדם ה'אני' שלהם הוא הנפש הבהמית, ואילו אצל צדיקי אמת ה'אני' שלהם הוא הנפש האלוקות.

וכן פירש הרבי רבי אלימלך זי"ע (מקץ ד"ה ויהי מקץ) את הפסוק בתהלים (לא, ט) 'מה רב טובך אשר צפנת לירא'ך פעלת לחסים כך נגד בני אדם', שבני אדם אינם מבינים 'מה רב טובך אשר צפנת לירא'ך', כי הם מפרשים את מעשי הצדיקים לפי תכונת נפשם שה'אני' שלהם היינו הנפש הבהמית, ולפי הבנתם הדלה אין כוונת הצדיק במעשיו לשם פעלם אלא לטובת עצמו, אכן האמת הוא שאין להם שום השגה בעבודת הצדיק שכל מעשיו לשם שמים, כי ביטל את כל רצונותיו בפני רצונו יתברך שמו, וכמו שכתב הרבי רבי אלימלך זי"ע (שם) שהם כמשתגעים בפני העולם, כי הנהגת הצדיק שונה לגמרי מהנהגת שאר בני אדם, ואדם מן השורה אינו יכול להשיג כלל את עבודתו של הצדיק, כי אין נפש הצדיק כנפש שאר בני אדם וכנ"ל.

הצדיק שביטל את כל היישות שלו יכול להתנהג בגאווה

אחד מהחילוקים הגדולים שיש בין צדיקי אמת לשאר בני אדם הוא הענין של 'גאווה דקדושה', כי הנהגה 'ה' מלך גאות לבש' (תהלים צג, א), וכאשר האדם

מתגאה הרי הוא כביכול מתעטף בלבושו של הקב"ה, ולכן מידת הגאווה מגונה עד למאד, אכן צדיקי אמת שביטלו את כל ישותם העצמית, וה'אני' שלהם הוא ה'נפש האלוקות', אם כן כאשר הם מתפארים ומדברים בשבח עצמם אין זו מידת הגאווה המגונה, כי הנשמה הוא מרכבה לאלוקות, וכאשר הם מתפארים ומתנהגים באופן של גאות, אין הם מתגאים בנפש הבהמית שלהם, אלא בנפש האלוקית שהיא מרכבה לאלוקות, וכאשר הם מדברים בשבח עצמם הרי זה בעיניהם כאילו הם מדברים בשבחם של אנשים אחרים, כי אין להם שום ישות עצמית כלל, וכפי שפירשו בספה"ק את לשונו של רבינו הקדוש בכמה מקומות בש"ס (עירובין ג: פסחים עה. תענית ב: ועוד) 'רבי אומר, אומר אני', כי היתה שכניה מדברת מתוך גרונו, והיינו כי ביטל את כל הישות העצמית שלו, וה'אני' שלו היינו הנפש האלוקות שהיא מרכבה לשכניה, והנה בעיני שאר בני אדם נראית הנהגה זו כגאווה, כי הם מפרשים את מעשי הצדיק על פי תכונת נפשם, ואצל שאר בני אדם הנהגה כזו מגונה, אבל אצל צדיקי אמת אין הנהגה זו נחשבת לגאווה פסולה, כי כאמור הם אינם מתפארים ומתגאים בעצמם כלל.

לפעמים צריך להגביה ולרום עצמו כדי להשיג השגות גבוהות יותר או כדי להתגבר על נסיון

והנה לא רק שאין בהנהגה זו של צדיקי אמת משום גאווה פסולה, אלא יש בהנהגה זו משום תועלת עבור הצדיקים, כי כאשר צדיק אמת מכתיר בגדולת הנפש האלוקות שבו הרי הוא עולה ומתעלה יותר, וגורו בו עוז ותעצמות להוציא מן הכח אל הפועל את כל אותם הכוחות הגדולים הטמונים בו, וידועים בעיניו זה כמה וכמה עובדות מצדיקים שהיו צריכים להביא אותם לידי מצב של גדלות, ועל ידי זה הגיעו להשגות גבוהות ורמות, וכן מצינו אצל יוסף הצדיק שבשעת הנסיון עם אשת פוטיפר הוא הגדיל ורום את עצמו, ואמר 'הן אדני לא ידע אתי מה בבית וכל אשר יש לו נתן בידי, איננו גדול בבית הזה ממני ולא חשך ממני מאומה' (בראשית לט, ח - ט), והיינו שדבר כלפי שמיא שהוא הגדול ביותר בכל הבריאה כולה, והוא הצדיק יסוד העולם, 'ואין אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלקים'.

משה רבינו התנהג בשפלות ואילו רשב"י התנהג במידת הגאווה

והנה מצינו דבר פלא כי הנה התורה"ק משבחת את משה רבינו על מידת ענותנותו, ככתוב (במדבר יב, א) 'והאיש משה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה', לעומת זאת בזה"ק לא מצינו שום ביטוי של ענוה ושפלות אצל רשב"י, ואדרבה בזה"ק מתואר

בכמה מקומות איך שתלמידי רשב"י מהללים ומשבחים אותו בפניו שהוא בוציא קדישא ממש, ולא מצינו שרשב"י ימחה על כך כלום, ואף מצינו בכ"מ בזה"ק שרשב"י מדבר בשבח עצמו, ואף התפאר בכך שהוא זכה לראות מה שמשא רבינו לא זכה, וכדאיתא בזה"ק (ח"ג קלב:) אמר רבי שמעון וכו' דאנא חמי השתא מה דלא חמא בר נש מיזמא דסליק משה זמנא תניינא לטורא דסיני דאנא חמינא אנפאי נהירין כנהורא דשמשא תקיפא דומין למיפק באסותא לעלמא דכתיב (מלאכי ג, ט) 'וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה', ועוד דאנא ידענא דאנפאי נהירין ומשה לא ידע ולא אסתכל, הדא הוא דכתיב (שמות לד, ט) 'ומשה לא ידע כי קרן עור פניו'.

וכן מצינו בזה"ק ששמעו בת קול שאומרת שמעון אומר ללא תואר רבי, ואמר רשב"י שקול זה הוא מעילת כל העילות עצמו, כי אף מלאך ושרף לא היה מרהיב בנפשו לומר את שמו שמעון ללא הקדמת תואר 'רבי', ועוד כהנה רבות, והוא דבר הטעון ביאור.

משה רבינו הוא הרבי על נגלות התורה ואילו רשב"י הוא הרבי על סודות תורה

ונראה שהביאור הוא כי משה רבינו מסר ולימד את כלל ישראל את החלק של נגלות התורה, ואע"פ שבדאי שהוא קיבל מהקב"ה את כל התורה כולה הנגלות והנסתרות, מכל מקום החלק שגילה בהדיא לכלל ישראל הוא חלק הנגלה שבתורה, וחלק הנגלה שבתורה הוא גופא דאורייתא, ואת הגוף שהוא הנפש הבהמית צריך לבטש ולהשפיל כדי להכניע ולוכך אותה, כי 'תועבת ה' כל גבה לב' (משלי טו, ה), ולכן התורה"ק משבחת את משה רבינו על מידת ענותנותו, אכן רשב"י הוא הרבי שגילה לכלל את ישראל את סודות התורה שהם נשמתא דאורייתא, ולגבי הנשמה שהוא מרכבה לאלוקות לא שייך ענין של גאווה, כי 'ה' מלך גאות לבש'.

הנהגה זו שייכת אצל כל אדם מישראל שידע שה'אני' האמיתי שלו הוא הנפש האלוקות

והנה אף על פי שהנהגה זו שייכת רק לצדיקי אמת שביטלו את כל היישות שבהם, ואין הנהגה זו אמורה לשאר בני אדם, אכן כיון שהקב"ה גילה הנהגה זו אף לשאר בני אדם על כרחך שהנהגה זו שייכת במידה מסוימת לכל אדם, והיינו, כי אף שודאי מידת הגאווה היא מידה מגונה עד למאד, ותועבת ה' כל גבה לב, וח"ו לדמות בעצמו כאילו הוא גאווה דקדושה, עם זאת צריך האדם לאחוז במידה זו כאשר היצר הרע בא לפתותו לדבר עבירה, דהיינו שידע בנפשו שבאמת 'עמך כולם צדיקים' (ישעיהו ס, כא), ואף הוא ביסודו ובשרשו צדיק אמת אלא שלעת עתה עדיין לא הצליח להכניע את הנפש הבהמית, אבל ה'אני' האמיתי שלו הוא הנפש האלוקות, ואף הצדיקים הגדולים לא נולדו בדרגה זו, והם אינם מלאכי עליון, ובדאי אף הם עברו נסיונות קשים עד שהצליחו לזכך ולהכניע את הנפש הבהמית שלהם, ולכן אל יבהל רוחו מכל מיני נסיונות, ולדעת שכל זה לא שייך ל'אני' האמיתי שלו, כי ה'אני' האמיתי של האדם הוא הנפש האלוקות, הנשמה הקדושה שהיא חלק אלוך ממעל.

פרק כ"ט

בִּי אִם בְּצַדִּיקִים, שְׂפָתָם הוּא לְהַפְּךָ, שֶׁנִּשְׁמָה הַמְּהוּרָה, שְׁהִיא נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית, הוּא הָאָדָם, וְגוֹפָם נִקְרָא בֶּשֶׁר אָדָם. וְכַמֵּאמֶר הַלֵּל תִּזְקֵן לְתַלְמִידֵי בְּשִׁתְּהָ הוֹלֵךְ לְאֵבֶל, הִיא אוֹמֵר שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְגַמְלָה חֶסֶד עִם הַעֲלֻבָּה וְעֵנִיָּה, הוּא גּוֹפּוֹ. בִּי כְמוֹ זֶר נִחְשָׁב אֶצְלוֹ, וְלִבְּנֵי אָמֵר שֶׁהוּא גּוֹמֵל חֶסֶד עִמוֹ כְּמֵה שְׂמֵאֲבִילוֹ. בִּי הוּא עֲצָמוֹ אֵינוֹ רֵק נֶפֶשׁ הָאֱלֹקִית לִבְדֵּה, בִּי הִיא לְבָדָה מְחִיָּה גּוֹפּוֹ וְכִשְׂרוֹ

וכאשר האדם מתגאה הרי הוא כביכול מתעטף בלבושו של הקב"ה, ולכן מידת הגאווה מגונה עד למאד, אכן צדיקי אמת שביטלו את כל ישותם העצמית, וה'אני' שלהם הוא ה'נפש האלוקות'... וכאשר הם מדברים בשבח עצמם הרי זה בעיניהם כאילו הם מדברים בשבחם של אנשים אחרים, כי אין להם שום ישות עצמית כלל

אכן כיון שהקב"ה גילה הנהגה זו אף לשאר בני אדם על כרחך שהנהגה זו שייכת במידה מסוימת לכל אדם, והיינו, כי אף שודאי מידת הגאווה היא מידה מגונה עד למאד, ותועבת ה' כל גבה לב, וח"ו לדמות בעצמו כאילו הוא גאווה דקדושה, עם זאת צריך האדם לאחוז במידה זו כאשר היצר הרע בא לפתותו לדבר עבירה

א.

קשר כל המצוות עם עשרת הדברות

ידבר ה' אל משה לאמר, דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (יט). (א-א)

פי' רש"י: "מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה".

ענין מצות 'קדושים תהיו' הוא, כי האדם מורכב מגוף שהוא חומר עכור, ונשמה קדושה שהיא חלק אלוהי ממעל. וצריך האדם בכל ימיו להגביר את כח נשמתו, ולהכניע את הגוף תחתיה. וכל כך צריכה הנשמה להאיר, שזיכה האדם ויזדכך גופו כל כך ויכנע לאור הנשמה, עד שיאיר אור הנשמה מבעד לגופו, ותתפשט הארת הנשמה על כל אברי גופו ג"כ.

וכדרך ענין זה בכלל סדר העבודה, כך הוא ג"כ בפרטיות התורה והמצוות המכוונים לרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו של האדם. כי רוב המצוות נקראים 'גופי תורה', והם מכוונים כנגד איברי האדם וחיצוניותו. אבל ישנם מצוות המכוונים ביותר לאור הנשמה שבתורה, והיינו פנימיות ענין התורה והמצוות. והם עשרת הדברות שקיבלנו במעמד הר סיני, כי בו הזדככו גופי עם ישראל מוזהמת חטא עין הדעת (שבת קפז), ונתקבלו המצוות האלו בגילוי אור הנשמה בלי הסתרים. ועבודת האדם היא להגביר את אור עשרת הדברות, ולהשתדל על כך שיאיר אור נשמתו דאורייתא מבעד לכל 'גופי התורה' שהוא עוסק בהם. והוא ענין מה שאמרו הקדמונים כי כל תרי"ג המצוות תלויות ומרומזות בעשרת הדברות, כי אכן זה הוא ענין העבודה לגלות את אור הנשמה בכל המצוות.

והנה 'משה רבינו' הוא בגי' תרי"ג, והיינו שאלו התאחדו כל המצוות, יחד עם עשרת הדברות שהם בחי' נשמה למקשה אחת, כי אכן קיים מרע"ה את כל התורה כולה במדרגת הנשמה. אבל 'בני ישראל' הוא בגי' תרי"ג שהם כל שאר המצוות חוץ מעשרת הדברות. וזו היא עבודת בני ישראל, להתקשר בקדושת הנשמה כמו משה רבינו [שהוא כלליות נשמות ישראל], ולהאיר את אור הנשמה בכל המצוות.

ולכן נאמרה פרשה זו בהקהל, שהוא בחי' מעין מעמד הר סיני לכלל בני ישראל, והרבה גופי תורה תלויים בפרשה זו, כי סגולת אלו המצוות הם להכניס את קדושת עשרת הדברות בכל 'גופי התורה'. וכמו בחי' עשרת הדברות שניתנו לנו מפי הגבורה, באו בפרשתנו עשרה פעמים 'אני ה' אלקיכם' (משב קנים טז), והיינו להאיר את אור עשרת הדברות בכל המצוות. ואכן 'כי קדוש אני הויה' אלקיכם' הוא בגי' תרי"ג שהוא בחי' השלימות של משה רבינו אשר כל המצוות מאירים אצלו יחד עם עשרת הדברות.

ב.

מצות הקדושה בבחי' עץ החיים

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (יט). (א).

נצטוונו בזה להיות אנשי קודש, דהיינו להיות חיים שהם 'ימי השמים על הארץ', חיי רוחניות וקדושה המהברים את הארץ וכל העולם הזה עם הרוחניות ושמי השמים. והנה המהלך מן הארץ עד לרקיע הוא חמש מאות שנה (פסחים ד:). [הוא בחי' עץ החיים המחבר בין העולמות, אשר מהלכו הוא ג"כ חמש מאות שנה (שש"ו יו טא)]. ונרמז דבר זה בראשי התיבות 'קדושים תהיו', אשר הוא ת"ק כמנין שנות המהלך מן הארץ לרקיע.

ובזה יובן מה שהוסיפו חז"ל ואמרו (ויק"ר כד ט) 'כי קדוש אני, קדושתו למעלה מקדושתכם'. שכן דבר זה נרמז במנין 'כי קדוש אני' בעצמו שהוא תק"א, והוא א' יותר מן הנרמז במאמר 'קדושים תהיו'.

ג.

עבודת ימי הספירה בבחי' קדושים תהיו

פרשת קדושים נקראת תמיד בימי הספירה, ומצות הספירה באה 'כדי לטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה', ולכן ודאי כי פרשת 'קדושים תהיו' היא דבר בעיתו באלו הימים, ובכן יש לרמז בה על זו המצוה.

ואכן סופי התיבות 'קדושים תהיו' כי הם 'יום', לרמז על ספירת הימים. ואילו סופי התיבות כי 'קדוש' הם בגי' 'עמר'. וסופי התיבות 'קדוש' 'אני הויה' אלקיכם' הם בגי' 'ספירה'. הרי לנו רמזים על מצות 'הספירה' של 'מי ה'עומר'. וכאשר נצרף את סופי כל התיבות [העולים יום עם ספירה (תי)], הרי זה בגי' 'קדוש' עה"כ, להורות על תכלית זו העבודה 'כדי לטהרנו ולקדשנו'.

ואכן 'קדושים תהיו' עה"כ הוא בגי' 'ספרתם לכם', כי ענין עבודת 'ספרתם לכם' היא בכדי שנהיה 'קדושים'. ומנין זה הוא בגי' 'ב' פעמים' לָהֵת כנגד שני הלוחות, כי כתב האוה"ח הק' עה"פ וספרתם לכם (ויקרא כג טו) וזלה"ק: "כי נשמות עם בני ישראל הם בבחינת הלוהות, ובאמצעות תחלואי הנפש וטומאת התיעוב יתלכלכו ויחשיך אורם, ואמרו רבותינו ז"ל (תחומא תשא, כז) כי הלוהות של סנפרינו היו, לזה אמר וספרתם לכם, פירוש באמצעות מנין זה אתם מאירים כסנפרינו את עצמיכם", עכ"ל. ודבריו נרמזים בחשבון התיבות וספרתם לכם שהם ב"פ לָהֵת כ"ל, וזהו"ע מצות קדושים תהיו שנצטוונו בפרשתנו, להאיר את נשמות ישראל כשני לוחות הברית.

ד.

פרשת קדושים בבחי' עלמא דאתכסיא

א' בווה"ק (ח"ג פא) "כד מטאן חברייא לפרשתא דא הוו חדאן, ויש לפרש למה גדלה שמחת החברייא של רשב"י דוקא בפרשה זו.

א' בווה"ק (תקו"ו לה) כי יש ג"ן סדרים בתורה (חוץ מפרשת וזאת הברכה שאינה נקראת בשב"ק), ואי' בספה"ק שהם כנגד שם הויה"ה במילוי ב"ן (י"ד ה"ה ו"ו ה"ה), והיינו כי מילוי זה היה צריך להיות בגי' גן, ע"י שהיה הו' שבו מתמלא וא"ו ולא ו"ו, [ואז היה מילוי זה כמו שאר המילויים שיש בהם י אותיות]. אלא שמילוי זה הוא כנגד מדת המלכות, אשר אינה בשלימות בזמן הזה, ולכן חסר בו זה הא'. אבל לעת"ל תתעלה המלכות ויתוסף בה הא' החסר, ועל כך רמז הפסוק (תהלים קיח, כב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה, כי אז מבין יהיה אבן, וכנגד זה יש גן סדרים בתורה [כי התורה אין בה חסרון ולכן היא רומזת על בחי' השלימות דלעת"ל].

ולפי זה נמצא כי עד פרשת קדושים שהיא הפרשה הלי' בתורה, מסתיימים אותיות י"ד ה"ה (בני לו) מן השם. והנה שם הויה"ה מתחלק לאותיות י"ה שהם כנגד עלמא דאתכסיא ואותיות ו"ה שכנגד עלמא דאתגליא. ועלמא דאתכסיא הוא בחי' תורתו של רשב"י המגלה את סודות ונסתרות התורה, ולכן היו החברייא דרשב"י המקושרים לבחי' י"ה, שמהם ביותר בפרשה זו אשר היא בחי' השלמות 'עלמא דאתכסיא'. וכך גם מורה שם הפרשה 'קדושים', כי פירוש 'קדוש' הוא 'מופרש ומונבל', והוא בחי' העלמא דאתכסיא ותורתו של רשב"י המופרשים ומונבלים מן ההשגה והגילוי (ויבואר עוד כמה שנתבאר לעיל (את א) כי ענין פרשה זו הוא פנימיות התורה והמצוות, והוא בחי' עלמא דאתכסיא].

ה.

הקדושה היא בחי' לבוש גאות של הקב"ה

קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם (יט). (א)

אמר הכתוב (תהלים צג, א) ה' מלך גאות לבש, דהיינו אשר הקב"ה כביכול מתלבש בלבושיו ואז הוא מתגלה באופן של גאות. וכך אמרו חז"ל (בב"א צא) כי רבי יוחנן היה קורא ללבושיו בשם 'מכבדווא', כי הלבוש הוא האופן של כבוד וגאות. והנה הזכרנו (בגליון חג הפסח תורה יב) כי שם הויה"ה מתלבש באותיות שלפניו (טה"ד) ושלאחריו (כו"ה) אשר הם בגי' 'אני', כנרמז בפסוק (ישעיה מו, י) 'אני ראשון ואני אחרון'. ואכן התיבה 'אני' הוא לשון דיבור של גאות, וכאמור כי ע"י הלבושים מתגלה בחי' גאות ה'.

וכאשר הקב"ה מתגלה בעולם בקדושתו הרוממה אשר אין קדוש כמוהו (ש"א ב, ג), הרי זה בבחי' גאות וכבוד, וזהו מה דאי' באריה"ק (שעה"כ קבלת שבת א ענין הבו) כי 'גאות' הוא בגי' 'קדוש'. וגאות זו באה ע"י הלבושים כנ"ל, ולכן אמר הכתוב בפרשתנו כי קדוש 'אני' ה' אלקיכם, כי קדושה זו מתגלית ע"י שם הויה"ה המתלבש בלבושיו שבגי' אני.

ורבי יהודה הנשיא הנקרא 'רבינו הקדוש' זכה שיתקיים בו הכתוב 'קדושים תהיו', ולכן היה רגיל לומר 'אומר אני' (ערכין פ"ד מ"ב ובכ"ט), כי מי שזוכה לבחי' הקדושה הוא ע"י בחי' 'אני'. וכך גם יוסף הצדיק שזכה לקדושה, כמו שפירש רש"י כי ענין 'קדושים תהיו' היינו 'פרושים מעריות', ולכן זכה יוסף להיות קדוש, וגם אצלו נתגלה בחי' 'אני' כאשר אמר אני יוסף (בראשית מו, ג).

ו.

בירור ניצוצות הקדושים הנכללים בקדושת התורה

ואהבת לרעך כמוך אני ה' (יט, יח).

א' בירושלמי (נדרים פ"ט ה"ה) "ואהבת לרעך כמוך, רבי עקיבה אומר זהו כלל גדול בתורה. בן עזאי אומר זה ספר תולדות אדם (בראשית ה, א) זה כלל גדול מזה".

יש לפרש כי שניהם לדבר אחד נתכוונו, והוא ענין בירור הניצוה"ק ותקונם והעלאתם אל הקדושה, אשר הוא היכל גדול בתורה הכולל בו את כל הניצוה"ק, כי העולם מלא בחלקי ניצוה"ק אשר צריכים לבררם מן הקלי' ולהכניסם אל הקדושה, ואז הם נכללים להיות חלק מאותיות התורה הק' מקור כל הבריאה [כמ"ש בווה"ק (ח"א קלד) איסתכל באורייתא וברא לעלמא], וזה נקרא 'כלל גדול בתורה', כלומר לעשות כל הניצוה"ק חלק מהתורה הקדושה.

אלא שרבי עקיבא קרא לעבודה זו 'ואהבת לרעך כמוך' מצות אהבת ישראל, דהיינו כי נשמות ישראל הם כוללים כל התורה כולה, וישראל' נוטריקון יש ש'ישים אותיות לתורה, ולכן זה הוא היכל גדול בתורה. דהיינו שע"י ראיית הטוב שיש בעם ישראל מתעלים הניצוה"ק, ונהיים חלק מקדושת התורה אשר היא שורש קדושת כלל ישראל.

ואמר בן עזאי כי צריך לירד גם להניצוה"ק שעדיין לא נתבררו להיות חלק מכלל ישראל והם נמצאים עדיין אצל אוה"ע, ולכן אמר כי 'זה ספר תולדות אדם' שהם כל הניצוה"ק הבאים מאדם הראשון, וכולם הם חלק מקומת אדם הראשון, הם עולים כולם להיכלל ביכלל גדול בתורה'.

ושורש מחלוקתם היינו, כי קדושת ישראל מתבררת ע"י משפחות בני ישראל, כי קדושת ישראל באה באופן של יחוס למשפחות. ולכן בן עזאי שלא נשא אשה מפני שאמר 'נפשי חשקה בתורה' (בבב"א טג), והיינו שסבר כי גדול כח התורה לברר את הכל יותר מענין נישואין. ולכן אמר שיש לו 'כלל גדול' יותר בתורה, שהוא אינו תלוי בבני ישראל דוקא. והיינו כי לפי דרכו בקודש נמצא כי גדול יותר כח התורה, והיא יכולה לברר את כל הניצוה"ק גם מה שלא נתברר ע"י פו"ד בקדושת כלל"י.

היום לעשותם ומחר לקבל שכרם:

מנוחה וועט
זיין 'דארט' -
'דא' דארף מען
ארבעטן

א. אדם לעמל יולד: דער וועלט איז נישט דער פלאץ פון 'מנוחה'

ווען א מענטש זוכט זיך מנוחה - קען ער נישט זיין קיין 'זריז' | בגשמיות איז פארהאן א וואוינארט - וואס דארט איז דער 'מקום מנוחה' | עס איז אויך פארהאן אן ארבעט'ס פלאץ - וואס דארט איז דער 'מקום עבודה' | די תכלית פונעם 'מקום עבודה' איז כדי אנצוקומען צום 'מקום מנוחה' | טאמער ער זוכט מנוחה אינעם מקום עבודה וועט ער נישט קענען ארבעטן ווי עס דארף צו זיין | ער וועט בלייבן אויסגעשפילט סיי פון עבודה און סיי פון מנוחה | מען דארף זיין א 'בעל עבודה' - נישט קיין 'בעל מנוחה'

ב. מען קען נישט נוצן די וועלט אנדערש ווי דער רבוש"ע האט אנגעוויזן

די מדות זענען געקניפט און געבינדן | די מדה פון 'עצלות' איז געבינדן מיט דער מדה פון 'תאוה' און 'קביעות' אויף דער וועלט | יעדער דארף פאררעכטן זיין עיקר חולשה און דורכדעם אנקומען צו פאררעכטן אלע אנדערע מדות וואס זענען תלוי אין דעם | טאמער א מענטש וויל זיך נישט מוטשען אויף דער וועלט - וועט זיין לעבן זיין איין שטיק מוטשעריי | פון א קליינער פראבלעם וועט ווערן א גרויסער פראבלעם | פון איין פראבלעם וועט ווערן טויזנטע פראבלעמען | מען קען זיך נישט ספראווען מיט דער וועלט - טאמער מען האט א צוגאנג אז דא דארף מען הנאה האבן | אפילו גוים גייען אראפ פון זינען נישט וואוסנדיג וואס די תכלית פון דער וועלט איז | ווען זיי וואלטן געהיטן די שבע מצוות בני נח וואלטן זיי געהאט א חיים טובים | סיי ברוחניות און סיי בגשמיות קען מען נישט מצליח זיין - נאר אויב מען איז גרייט צו הארעווען

ג. למדנו לעשות רצונך: דער וואס זוכט נאר רצון ה' ווערט נישט צובראכן!

טאמער א בחור לעבט מיט א בליק אז מען לעבט פאר דער וועלט - ווערט ער צובראכן ווען ער ווארט צו ווערן א חתן | ער לאזט נאך פון תורה און תפלה | ער שטייט אויס גרויסע נסיונות | ער טוט א בדיעבד'דיגן שידוך | ער קומט זיך נישט אויס און עס ווערט נתפרדה החבילה | ער בלייבט אויסגעשפילט פון אלע וועלטן | טאמער א בחור לעבט מיטן ריכטיגן בליק אז מען לעבט פאר יענער וועלט - ווערט ער נישט צובראכן | ער נוצט אויס די געלעגנהייט צו לערנען מער | ער איז מער אליינס מיטן רבוש"ע | ער איז קונה מדת הבטחון | צום סוף טוט ער א לכתחילה'דיגן שידוך | ער גייט ארויס א געווינער פונעם גאנצן פראבלעם

א.

אדם לעמל יולד: דער וועלט איז נישט דער פלאץ פון 'מנוחה'

אויף דער וועלט מוז מען זיין גרייט צו הארעווען

דער מסילת ישראל זאגט דא אין פרק ט', אז דער גרעסטער שטער צום ענין פון 'רזיוות' איז 'בקשת המנוחה' - דאס וואס א מענטש זוכט 'מנוחה', ער וויל זיך כסדר אפרוען, ער וויל לעבן זייער באקוועם, דאס איז א סתירה צו 'רזיוות'. ווייל ווען א מענטש זוכט מנוחה, איז אים זייער שווער צו טון אין עבודת ה'! עבודת ה' איז נישט קיין לייכטע און באקוועמע זאך! עס איז א שווערע האראוואניע! ווי דער פסוק זאגט (איוב ה, ז): "אֲנִי לְעִמָּל יוֹלֵד" - א מענטש איז געבוירן געווארן זיך צו אנשטרענגען און זיך מתאמץ צו זיין אין עבודת ה'.

קיינער לעבט נישט אויף אייביג

די עצה אז א מענטש זאל קענען שולט זיין אויף זיין משיכה צו מנוחה, און ער זאל מסכים זיין צו ארבעטן שווער אויף דער וועלט - זאגט דער מסילת ישראל - אז דער מענטש זאל וויסן אז מען בלייבט נישט לעבן דא אויף אייביג! מען איז דא בלויז פאר א שטיק צייט, מען גרייט זיך

אָן צום עולם הבא, און דערנאך גייט מען ארויף אויף יענע וועלט וואו מען לעבט אויף אייביג. ווען א מענטש פארשטייט דאס גוט און נעמט עס אריין אין די ביינער, ווערט ביי אים דער גאנצער לעבן אויפן עולם הזה - אן 'עראי!' אלע זיינע גשמיות'דיגע צרכים וואס ער מוז האבן אויפן עולם הזה - קוקט ער נישט אָן ווי אן 'עיקר', נאר ווי א 'טפיל' ווידעראום.

אלע רוחניות'דיגע צרכים, אלע עניני עבודת ה' - קוקט ער אָן ווי א 'עיקר'!

צוויי סארט פלעצער - צוויי סארט מהלכי מחשבה

איינמאל א מענטש האט דעם ריכטיגן בליק אויפן 'עולם הזה' - וועט זיך אויטאמאטיש טוישן ביי אים זיין רצון, אז אנשטאט צו זוכן וואס מער מנוחה און באקוועמליכקייט - וועט ער זוכן וואס מער עבודה און האראוואניע! פונקט ווי בגשמיות פארשטייט יעדער מענטש אז ער פארמאגט א דירה וואו ער וואוינט און ער פארמאגט אן אפיס אדער א פאבריק וואו ער ארבעט. וואס איז דער חילוק צווישן די צוויי פלעצער?! די דירה איז א 'מקום מנוחה', ווידער דער אפיס איז א 'מקום עבודה'! און דאס טוישט גאר שטארק די גאנצע תנועה פונעם מענטש, בשעת ווען א מענטש איז אינדערהיים - שפירט ער זיך אויף 'זיין פלאץ'! דא וואוינט ער! דא לעבט ער! דא שלאפט ער! דא עסט ער! אין איין ווארט: עס איז זיין מקום. ממילא, זוכט ער דעמאלט 'מנוחה', ער וויל אז דאס לעבן זאל

פרק ט'

הַנְּהַי מִפְּסִידֵי הַתְּרִיבוֹת הֵם הַם מְגִדְלֵי הַעֲצָלָה, וְהַגְדוֹל שֶׁבְּכֻלָּם הוּא בְּקִשְׁת הַמְּנוּחָה הַגּוֹפְנִית, וְשִׁנְאָת הַפְּרָח וְאֶהְבֵּת הָעֲדוּנִים בְּתִשְׁלוּם כָּל תְּנַאֲיָהֶם... וְאָמְנֵם צָרִיךְ שֶׁיֵּדַע הָאָדָם פִּי לֹא לְמִנּוּחָה הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה, אֲלָא לְעִמָּל וְטָרְחָה, וְלֹא יִתְּנֵהוּ בְּעִצְמוֹ אֲלָא מִנְהַג הַפּוֹעֲלִים הַעוֹשִׂים מְלָאכָה אֲצֵל מְשִׁבְרֵיהֶם, וְכַעֲנִין מִה שֶׁהָיָה אוֹמֵר (שִׁירוּבִין סה), "אֲנִי רִי דְיוֹמָא אֲנִין"

נקודות:

דער 'מקום' העבודה' איז בלויז אן 'הכנה' צו קענען לעבן באקוועם אינדערהיים! דערפאר ווען ער געפונט זיך ביי דער ארבעט'ס פלאץ זוכט ער נישט קיין 'מנוחה', נאר ער זוכט 'עבודה', כדי אז ווען ער קומט אהיים אין שטוב זאל ער קענען לעבן מיט א שלימות'דיגע מנוחה!

אים זיין רואיג און באקוועם. ווידעראום, בשעת ווען א מענטש איז ביי זיין ארבעט'ס פלאץ - שפירט ער נישט וואו ער איז אין זיין 'מקום', ער וואוינט נישט דא! ער ארבעט דא! דא דארף מען ארבעטן שווער! פארוואס ארבעט מען דא?! כדי מען זאל האבן געלט צום לעבן! און וואו איז דער פלאץ וואו מען נוצט דאס געלט אויף צום לעבן? אינדערהיים! דאס הייסט, זיין 'מקום' קבוע' איז אינדערהיים - אפילו אויב ער איז רוב שעות פון טאג אין דער ארבעט! זיין 'מקום' חיים' איז אינדערהיים - נישט אין דער ארבעט וואו ער הארעוועט אויף א פאך דאלער! דער 'מקום' העבודה' איז בלויז אן 'הכנה' צו קענען לעבן באקוועם אינדערהיים! דערפאר ווען ער געפונט זיך ביי דער ארבעט'ס פלאץ זוכט ער נישט קיין 'מנוחה', נאר ער זוכט 'עבודה', כדי אז ווען ער קומט אהיים אין שטוב זאל ער קענען לעבן מיט א שלימות'דיגע מנוחה!

אן ארבעטער וואס רוהט זיך צופיל אפ - פארלירט זיין דזשאב

טאמער איינער גייט צו דער ארבעט און ער מאכט זיך דארטן א 'מקום קבוע', ער לייגט אריין דארט א בעט צו שלאפן און א קאוטש זיך אפצורוען, ער קויפט זיך איין דארט גרויסע סעודות צו עסן און טרינקען, און ער נעמט זיך דארט זיין גאנצע מנוחה ווי גלייך ער וואוינט דארטן - וועט ער קיינמאל נישט זיין קיין גוטער ארבעטער! עס וועט נישט נעמען לאנג און זיין בעל הבית וועט אים

פונקט ווי איינער וואס שטעלט צוזאם א פאזל און ער לייגט אריין איין שטיקל נישט אויפן ריכטיגן פלאץ, וואס דאס וועט גורם זיין אז נאך פילע שטיקלעך וועלן נישט שטימען! איין טעות האט געברענגט אסאך טעותים! די זעלבע זאך איז ביי דעם מענטש וואס וויל מאכן דא דער עיקר 'מקום', יעדער פראבלעם און צרה וואס וועט אים באטרעפן – וועט ער נישט וויסן וויאזוי אנצונעמען! ער וועט נישט האבן קיין כוחות דורכצוטראגן קיין יסורים און עגמת נפש! דאס וועט גורם זיין אז יעדע צרה און פראבלעם, וועט זיין טויזנט מאל מער ווי עס איז אין פאקט

ארויסווארפן פונעם דזשאב! ווייל מען קען נישט האלטן אזא סארט מענטש ביי דער ארבעט! זיין בעל הבית וועט אים אפיראהלטן: "דא דארף מען ארבעטן! דא איז נישט קיין מקום מנוחה! דא איז א מקום עבודה!". און אפילו טאמער ער פארמאגט זיך זיין אייגענע ביזנעס - וועט ער נישט קענען מצליח זיין דערמיט! ווייל ער וועט נישט אריינלייגן די ריכטיגע כוחות וואס עס פעלט זיך אויס - אז א ביזנעס זאל קענען מצליח זיין.

דער וועלט איז אן ארבעט'ס פלאץ - נישט קיין דירה וואו מען וואוינט
די זעלבע זאך איז אויך ברוחניות. די מצואות איז, אז דער וועלט איז דער 'מקום העבודה' - דער 'פאבריק' וואו מען ארבעט שווער, און יענע וועלט איז דער 'מקום המנוחה' - די 'דירה' וואו מען וואוינט און מען לעבט באקוועם און רואיג. **איינמאל א מענטש ווייסט קלאר, אז דער עולם הזה איז דער 'מקום העבודה' - נישט דער 'מקום המנוחה' - איז ער שוין אן אנדערער מענטש! עס צינדט זיך**

אן אין אים אן אנדערע סארט 'תנועת הנפש'! ער איז שוין נישט קיין 'בעל מנוחה' - נאר א 'בעל עבודה'! דאס הייסט, אז זיין גאנצע מהלך המחשבה איז געווארן אוועקגעשטעלט ווי איינער וואס ארבעט - נישט איינער וואס זוכט זיך אפצורוען! אויף יענער וועלט וועט מען טאקע אנקומען צום אייביגן 'מקום מנוחה', מען וועט לעבן א גוט לעבן און הנאה האבן פון דער 'זיו השכינה', אבער יעצט איז ער ביי דער ארבעט! יעצט זוכט ער ווי מער צו הארעווען און פארדינען!

ב.

מען קען נישט נוצן די וועלט אנדערש ווי דער רב"ש"ע האט אנגעוויזן

קומת האדם - די מדות זענען געקניפט און געבינדן

א מענטש איז א 'קומה שלימה' פון מדות - וואס יעדע מדה האט א געוויסע שייכות און קשר מיט אן אנדערע מדה און איז 'הא' בהא תליא' אויף פארשידענע אופנים - פונקט ווי די אדערן וועלכע קומען זיך צוזאם איינס מיטן צווייטן. מען קען קעמע נישט אנכאפן איין מדה - אן אנכאפן נאך מדות וואס זענען נאנט פארבינדן דערמיט, סיי למעליותא - אז ווען מען פאררעכט איין מדה, ווערט אויטאמאטיש פארראכטן אן אנדערע מדה, און סיי לגריעותא - אז טאמער האט ער א חסרון אין איין מדה, ווערט אויטאמאטיש א חסרון אין אן אנדערע מדה וועלכע האט שייכות דערמיט, ווייל די מדות פועלן איינער אויפן אנדערן.

שתים שהן אחת - זריזות און טראכטן פון יענער וועלט

בנוגע צו דער מדה פון זריזות איז אויך די זעלבע זאך. עס זענען פארהאן צוויי מדות - וועלכע זענען געקניפט און געבינדן און איינס שלעפט די צווייטע, איין מדה איז די מדה פון 'זריזות' - אז דער מענטש זאל זיין וואכעדיג און טיכטיג, ער זאל זיין גרייט צו ארבעטן שווער און פלייסג - וואס דאס איז פארקערט פון 'עצלות', וואס דער מענטש איז פויל און באקוועם. דערנאך איז פארהאן א צווייטע מדה פון 'זכרון התכלית' - אז דער מענטש זאל געדענקען אז די תכלית פון דער בריאה איז יענע וועלט, און דא איז בלויז א 'פרוזדור', א פארצימער וואו מען גרייט זיך אן אריינצוגיין אין יענע וועלט. די צוויי מדות זענען מקושר און איינס שלעפט דעם צווייטן.

דער מענטש וואס איז געשלאגן אויף עצלות וועט צום סוף אנקומען צו תאוות עולם הזה

עס איז פארהאן א מענטש וואס בעצם איז ער נאר לקוי אויף 'עצלות', ער איז א 'בעל מנוחה', ער האט זייער ליב רואיגקייט און באקוועמליכקייט, ער זוכט א גאנצן צייט 'מנוחה', יעדע גשמיות'דיגע זאך וואס ער טוט - טוט ער עס מיטן גאנצן רואיגקייט און האט די וועלט'ס צייט דערויף, אויך יאגט ער זיך נישט צום לערנען און דאווענען, ער ארבעט נישט צו שווער און ער לערנט נישט צו לאנג אין איין ציה. בקיצור: ער איז נישט קיין ארבעטער! ער איז א מענטש וואס האט פיינט 'ארבעט'. בעצם, דער מענטש מצד טבעו איז נישט קיין 'בעל תאוה', ער האט נישט דערקלערט אז דא איז די וועלט וואו מען דארף הנאה האבן און זיך מתענג זיין. אבער וויבאלד ער איז געשלאגן אויף 'עצלות' - וועט עס מיטשלעפן מיט זיך אויך

א 'תאוה'! דאס הייסט, וויבאלד ער פירט זיך אויף ווי איינער וואס געפונט זיך אינדערהיים - און נישט אין ארבעט'ס פלאץ - וועט דאס גורם זיין אז ער זאל צוביסלעכווייז ווערן נאכגעשלעפט נאך אלע תאוות עולם הזה! דאס ארבעט לויטן כלל פון "האדם נמשך אחר פעולותיו", זיינע פעולות גיבן אים צו שפירן אז דא איז דער 'קביעות'! דער וועלט איז זיין פלאץ! מען לעבט כדי הנאה צו האבן פון דער וועלט!

דער מענטש וואס איז געשלאגן אין 'תאוות' וועט צום סוף אנקומען צו 'עצלות'

ביי א צווייטן מענטש הייבט זיך עס אן פונעם אנדערן זייט, ער איז א 'בעל תאוה' וואס איז געווארן פארבלענדעט פון די הבלי עולם הזה און זוכט א גאנצן צייט הנאה צו האבן און זיך מאכן א געהעריגן 'קביעות' אויף דער וועלט, זיין גאנצער קאפ ליגט אים נאר צו טראכטן וויאזוי מען קען מער און מער הנאה האבן אויף דער וועלט, און יעדע גשמיות'דיגע זאך וואס ער טוט - טוט ער עס מיטן גאנצן קנאק. בעצם, דער מענטש מצד טבעו ליידיט נישט אויף 'עצלות', ער איז גרייט צו ארבעטן שווער און זיך אנצושטרענגען - ווען עס פעלט אויס, ער האט נישט פיינט 'ארבעט'. אבער וויבאלד ער ליידיט אויף 'תאוה' - וועט עס שוין מיטשלעפן אויך 'עצלות'! דאס הייסט, וויבאלד ער האט זיך באזעצט אויף דער וועלט מיט א געהעריגן קביעות, דעריבער זעט ער נישט פאר 'וויכטיג' זיך צו צוויילן צום דאווענען און לערנען! ער האט נישט בעצם קיין 'פראבלעם' זיך אנצושטרענגען און לערנען אין איין ציה - אבער ער האט נישט קיין 'סיבה' פארוואס ער זאל דאס טון! זיינע פעולות גיבן אים צו שפירן אז דא איז דער 'מקום המנוחה' און נישט דער 'מקום העבודה', ממילא פאלט ער אויטאמאטיש אריין אין 'עצלות'.

באותו מקום - פאררעכטן דעם שורש ווי דער קלקול האט זיך אנגעהויבן ביי אים

יעדער מענטש מוז אנהייבן פאררעכטן זיינע מדות - דארט וואו ער איז לקוי. דער 'בעל מנוחה' וועלכער איז לקוי אין עצלות - דארף פאררעכטן די פוילקייט און זיין גרייט צו ארבעטן שווער, צו הארעווען און זיך אנשטרענגען. און דעמאלט וועט אויטאמאטיש ווערן קלאר ביי אים אז דער וועלט איז נישט דער פלאץ הנאה צו האבן און ער וועט ארויסגיין פון די תאוות עולם הזה. ווידעראום, דער 'בעל תאוה' וועלכער איז לקוי אין מאכן א קביעות אויף דער וועלט - דארף פאררעכטן זיין טעות און זיך דערמאנען אז מען לעבט נישט אויף אייביג, און מען איז דא בלויז פאר די אייביגע תכלית אויף יענע וועלט.

און דעמאלט וועט ער אויטאמאטיש באקומען א שטופ און א סיבה צו ארבעטן שווער און זיך מייגע זיין אין עבודת ה'.

דער וואס האט באשאפן די וועלט - האט מיטגעגעבן אינסטרקציעס

ווען א מענטש פאלט אריין אין 'בקשת מנוחה', ער וויל זיך נישט מוטשען און הארעווען, ער וויל בלויז לעבן רואיג און הנאה האבן פון דער וועלט - איז ער פונקט ווי איינער וואס נוצט א מאשין אן אויסצופאלן די אינסטרקציעס און אנווייזונגען (הוראות) וואס די קאמפאני האט מיטגעלייגט דערמיט, דער מאשין וועט נישט ארבעטן, עס וועט זיך שנעל צוברעכן און דער מענטש וועט נישט ארויסנעמען דערפון דעם תועלת וואס מען קען ארויסנעמען פון דעם מאשין. די וועלט איז מיטגעקומען מיט אינסטרקציעס פונעם בורא וועלכער האט געמאכט די וועלט, און ער האט געזאגט אז די וועלט איז א 'מקום עבודה'! 'היום לעשותם ומחר לקבל שכרם!' עס איז א וועלט פון 'עשיה' - נישט קיין וועלט פון 'מנוחה'! און טאמער א מענטש וויל דאס נישט אנערקענען, איז אויסער דעם וואס ער וועט נישט אויספירן זיין אויפגאבע און תפקיד - אויף וואס ער איז באשאפן געווארן און אראפגעקומען אויף דער וועלט - וועט עס בכלל נישט ארבעטן אפילו לשיטתיה! ער וועט נישט קענען טרעפן קיין מנוחה אויף דער וועלט! ווייל די וועלט איז בכלל נישט געווארן אוועק געשטעלט מיט די סארט איינריכטונגען פון א 'מקום מנוחה'! פארקערט, דער גאנצער סיסטעם פון דער וועלט שרייט אויס אז דא איז א 'מקום עבודה'! גאנץ 'מעשי בראשית' איז מעיד אז 'אדם לעמל יולד'! די וועלט איז דאך פול מיט יסורים און עגמת נפש! אויב א מענטש ארבעט נישט - האט ער נישט וואס צו עסן! אויב ער פוילעצט ארום - וויל אים קיינער נישט נעמען פאר אן ארבעטער און ער וועט נישט האבן קיין דאך איבערן קאפ! נו, ווי קען מען זיך איינרעדן אז דא איז דער פלאץ צו הנאה האבן און לעבן רואיג! חוץ וואס אין די אינסטרקציעס פון דער וועלט - די הייליגע תורה - שטייט נישט אזוי, איז דאך די וועלט אליינס די גרעסטע סתירה דערצו!

מיטן ריכטיגן בליק - קען מען פארנעמען אלע שוועריקייטן

ווען א מענטש ווייסט אז די וועלט איז א 'מקום עבודה', האט ער כלים צו פארנעמען אלע צרות און פראבלעמען פון דער וועלט, ער ווערט נישט 'אויס מענטש'. און ער האט אפילו כח צו טרעפן די עצה וויאזוי מען קען לעבן ווייטער מיט דעם פראבלעם, ווייל דער פראבלעם איז בלויז 'כמו שהוא', עס איז נישט ערגער פון דעם! עס ווערט

עולם הזה שרייט: יעדער מענטש דארף זיין 'נארמאל' און 'מסודר'! מען מוז האבן א שטוב, קינדער און משפחה! אבער וויבאלד דער בחור ווייסט אז עולם הזה איז נישט דער עכטער פלאץ - איז ער פארנומען מיט בלויז איין זאך: 'איך דארף טון רצון ה'! נון, אויב דער גאנצער 'חתונה האבן' איז נישט מער ווי טון רצון ה', האב איך דאך שוין יוצא געווען השתדלות לכל הדעות!

די גוים היינט זינקען אין תהום פון דיפרעסיע - בלויז ווייל זיי היטן נישט די ז' מצוות בני נח
 וויבאלד די גוים האבן זיך נישט געוואלט צושטעלן צו די ז' מצוות בני נח - האט דער רבנו של עולם דאס צוגענומען פון זיי; ווי עס שטייט אין פסוק (חבקוק ג. ו): "רָאָה וַיִּתֵּר גוֹיִם," און חז"ל זאגן דערויף (ע"ז ב:): "עמד והתירם." און בימות המשיח וועלן זיי צוריק קומען צו דער דרגא פון ריכטיגע בני נח. אבער יעצט, וויבאלד זיי האבן נישט קיין אהנונג פארוואס זיי לעבן - דרייען זיי זיך ארום בייטאג און ביינאכט און זוכן עפעס א תכלית אין דער וועלט, זיי געבן זיך נאך אלערליי תאוות און שוואוילטאג, און דערנאך פאלן זיי אריין אין עצבות און דיפרעסיע, זיי ווערן קראנק מיט אלע סארט מחלות - סיי פיזישע און סיי גייסטישע; ווי מען זעט היינט אין דער גוי'אישער וועלט, דער פשט פון דעם איז: **די וועלט איז נישט באשאפן געווארן פאר אן אנדערע תכלית אויסער עבודת ה'! עפעס אנדערש קען מען נישט טרעפן אויף דער וועלט!** דאס איז אפילו פאר גוים, און ווער רעדט נאך פון כלל ישראל דער 'עם קדוש', איז דאך אודאי אז זיי קענען נישט לעבן אויף דער וועלט אָן אויספירן זייער הייליגע תכלית אויף וואס זיי זענען באשאפן געווארן.

קיין פלאץ! די גוי'אישע וועלט איז אויך כסדר פארנומען צו זוכן דעם תכלית פון לעבן, ווייל זיי זעען איין אז דער וועלט איז קיין תכלית נישט! רוב לעבן איז מען פארנומען מיט ארבעטן און זיך מוטשען, און עס קען נישט זיין אז דאס איז דער גאנצער תכלית. און אינאמת'ן האט טאקע דער רבנו של עולם אנגעגרייט פאר זיי אן אנדער סארט לעבן - וועלכע באשטייט פון ז' מצוות בני נח. ווען זיי וואלטן ווען אויסגעפאלגט זייערע זיבן מצוות בשלימות - וואלטן זיי גאר שוין געלעבט! א ריכטיגער בן נח איז א געוואלדיגער מענטש! א ריכטיגער בן נח מיינט, א מענטש וואס איז זיך מתבונן אין 'חכמת היצירה' און פון דארט דערקענט ער די גרויסקייט און גוטסקייט פונעם רבנו של עולם, א מענטש וואס דאווענט אויף יעדע זאך וואס ער נויטיגט זיך און דאנקט אויף יעדע זאך וואס ער באקומט; ווי עס שטייט אין פסוק (ישעיה נה. ז): "כִּי בֵיתִי בֵית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים," אן ארנטליכער מענטש וואס איז עוסק אין 'משפט' און 'שרות', ער גנב'עט נישט און זאגט נישט קיין ליגנט, זיין 'א' איז א 'א' און זיין 'ניין' איז א 'ניין', ווען א גוי זאל ווען זיין א ריכטיגער 'בן נח' - וואלט ער געלעבט א געוואלדיג לעבן און געוואוסט וואס עס איז די תכלית פון דער וועלט.

ג.

למדנו לעשות רצונך: דער וואס זוכט נאר רצון ה' ווערט נישט צובראכן!

וואס איז אזוי שלעכט צו זיין נאך א פאר יאר א בחור!?
א בחור וואס האט קובע געווען ביי זיך אז ער איז דא אויף דער וועלט בלויז צו טון רצון ה' - ווערט נישט דיפרעסט ווען עס גייט אים נישט קיין שידוכים און ער בלייבט אן אלטער בחור. ווייל בעצם, ווען דער רבנו של עולם וואלט ווען נישט געגעבן קיין מצוה חתונה צו האבן, איז גאנץ מעגליך אז עס וואלט געווען בעסער נישט חתונה צו האבן; ווי דער חובת הלכות (שער הבטחון פ"ד) רעדט ארום פון איינער וואס האט נישט קיין ווייב און קינדער וויאזוי ער זאל טראכטן, רעכנט ער אויס אלע מעלות פון 'בדידות': "צוותו באלוקיו" - זיין חבר'שאפט וועט זיין נאר מיטן רבנו של עולם, ווייל ער איז מער מיטן אויבערשטער בשעת ווען ער איז פאר זיך אליין און האט נישט קיין מענטשן ארום - ווי ווען ער איז ארומגענומען מיט מענטשן. אזוי אויך זאל ער טראכטן אז עס איז א טובה פונעם אויבערשטן אז ער האט נישט אויף זיך קיין 'עול הפרנסה' און קיין 'עול הבית' פון א ווייב און קינדער, אזוי קען ער זיצן און לערנען יומם ולילה און נישט מסיח דעת זיין פון לערנען, דאווענען, זיך מתבודד זיין מיטן רבנו של עולם און קונה זיין שלימות.

אויב מען וויל בלויז טון רצון ה' - ווערט מען נישט נערוועז אז עס גייט נישט קיין שידוך

אודאי איז רצון ה' אז מען זאל חתונה האבן. אבער א בחור וואס עס גייט אים נישט קיין שידוכים האט דאך גארנישט געזינדיגט! ער מצדו איז דאך מסכים חתונה צו האבן! נאר וואס זאל ער טון אז עס מאכט זיך נישט קיין שידוך? עס איז דען אין זיינע הענט? ער קען דאך נאר טון די

טאטע זייער נערוועז און אנגעצויגן אז מען מוז שוין טרעפן א שידוך. און דער בחור אליינס איז דאך אויך זייער צוטראגן אז ער מוז שוין ווערן א חתן ווייל עס איז שוין ממש 'כלו כל הקיצין', ער קען שוין נישט ווארטן. דעריבער, איינמאל מען טראגט אים אָן א שידוך וואס יענער איז מסכים - כאפט ער זיך צו דערצו מיט גרויס חשק - כאטש ער ווייסט קלאר אז דאס איז שוואכע סחורה און איז נישט געאיגנט פאר אים, אבער פון גרויס אנגעצויגנקייט כאפט ער הייסע לאקשן. די מעשה שטעלט זיך נישט אפ דא. וויבאלד מען האט דא צוזאמגעשטעלט אן אומפאסיגן שידוך, הייבט זיך אָן פראבלעמען באלד נאך די חתונה, מען קומט זיך נישט אויס, ביז עס קומט אָן צו א מצב וואס מען האט נישט קיין ברירה און מען גט זיך. נון, וואו איז ער אנגעקומען? פריער איז ער נאר געווען אן אלטער בחור, און יעצט איז ער שוין אן אלטער גרוש אויך... אפגערעדט אז וויפיל ער איז פריער געפאלן אין אידישקייט, איז יעצט אסאך ערגער, יעצט קען ער גיין 'מדחי אל דחי' אסאך שנעלער און ערגער. טא, וואס האט מען דא פארדינט? נישט קיין גשמיות און נישט קיין רוחניות! און ווער איז שולדיג אין אלעם! דער בחור איז שולדיג! אלעס קומט בלויז פון דעם וואס ער האט געלעבט מיט א דעה כאילו דער וועלט איז דער 'מקום מנוחה'.

פרק ט'

בְּלֹלוֹ שֶׁל דָּבָר, צְרִיךְ שְׁאִישִׁים הָאֵדָם אֶת עֲצוֹמוֹ עֲרֵאֵי בְּעוֹלָם וְקְבוּעַ בְּעִבּוּדָה, יִתְרַצֵּה וְיִסְמַפֵּק בְּכָל עֲנִינֵי הָעוֹלָם בְּמַה שְׂמוֹדֵמֵן לוֹ וְיִקַּח מִן הַבָּא בְּיָדוֹ וְיִתְּנֶה רְחוּק מִן הַמְּנוּחָה וְקָרוֹב לְמֵאֲכָה וְעָמָל, וְיִתְּנֶה נְכוֹן לְבוֹ בְּטוֹחַ בַּח' וְלֹא יִרְאֵה מְתוּלָדוֹת הַזֶּמֶן וּפְנֵעֵיו

נישט אריינגעשלעפט פון איין פראבלעם - נאך פראבלעמען. אבער ווען א מענטש מיינט אז דא איז דער 'מקום מנוחה', איז ער פונקט ווי איינער וואס שטעלט צוזאם א פאזל און ער לייגט אריין איין שטיקל נישט אויפן ריכטיגן פלאץ, וואס דאס וועט גורם זיין אז נאך פילע שטיקלעך וועלן נישט שטימען! איין טעות האט געברענגט אסאך טעותים! די זעלבע זאך איז ביי דעם מענטש וואס וויל מאכן דא דער עיקר 'מקום', יעדער פראבלעם און צרה וואס וועט אים באטרעפן - וועט ער נישט וויסן וויאזוי אנצונעמען! ער וועט נישט האבן קיין כוחות דורכצוטראגן קיין יסורים און עגמת נפש! דאס וועט גורם זיין אז יעדע צרה און פראבלעם, וועט זיין טויזנט מאל מער ווי עס איז אין פאקט! און פון איין קליינע צרה - וועט ער זיך דערקייקלען צו אסאך גרויסע צרות! און פון טעכנישע פראבלעמען - וועט ער זיך דערקייקלען צו נפשיות'דיגע פראבלעמען! ווייל אז מען נוצט נישט דעם מאשין וויאזוי עס געהערט צו זיין, ווערט איין שטיקל צובראכן, און דער צובראכענער שטיקל - צוברעכט אן אנדער שטיקל, און אזוי ווייטער.

אפילו גוים קענען נישט נוצן די וועלט פאר א 'מקום מנוחה'

נישט בלויז ביי אידן איז דער וועלט נישט דער פלאץ - נאר אויך ביי גוים איז עס נישט

לא המדרש עיקר אלא המעשה

נאכדעם וואס מען האט אויסגעשמועסט דעם ריכטיגן בליק אויף דער וועלט, וועט מען אויסשמועסן א פראקטישן ביישפיל ממחיש צו זיין דעם ענין.

די סכנה פון אן אלטן בחור וואס פארלירט זיין חיות אין תורה

עס מאכט זיך אמאל - עס זאל זיך נישט מאכן - א בחור וואס עס גייט אים נישט קיין שידוכים מאיזה סיבה שהוא, די יארן רוקן זיך, אלע זיינע חברים האבן שוין חתונה געהאט און דער בחור איז נאך אלץ א בחור. עס גייט דורך נאך א פאָר יאר, ער איז שוין א בחור פון פינף און צוואנציג יאר, זיינע חברים האבן שוין קינדער, און בלויז 'ער' איז נאך אן אלטער בחור וואס זיצט און ווארט אויף זיין שידוך. זייער אסאך מאל זעט מען ווי דער בחור ווערט זייער בעצבות, ער פאלט אריין אין א דכאון הנפש און א דיפרעסיע און ער קען זיך נישט ארויסרוקן דערפון. ווי פארשטענדליך, איינמאל דער בחור איז בעצבות, לאזט ער נאך פון לערנען און דאווענען, ער האט נישט די מוט צו לערנען פלייסיג און דאווענען ערליך ווי עס דארף צו זיין, און זיין גאנצע התנהגות בכלליות איז נישט ווי עס דארף צו זיין. ווי פארשטענדליך, איינמאל מען האט נישט קיין 'חיות' אין עבודת ה', קען מען שוין פון דעם קומען צו פארשידענע נישט גוטע ענינים, און אזוי פאלט ער אראפ מדחי אל דחי, דער אויבערשטער זאל אפהיטן.

פון גרויס נערוועזיקייט - טוט ער אן אומפאסיגן שידוך

אסאך מאל גייט די מעשה ווייטער: דער טאטע זעט אז דער בחור איז אזוי דיפרעסט און פאלט אין אידישקייט - ווערט דער

נארמאלע השתדלות און האפן אז עס זאל נודמן ווערן דער ריכטיגער שידוך. אבער אז עס גייט נישט - ווערט ער נישט משוגע און פאלט נישט אריין אין קיין דיפרעסיע! פארקערט, ער נוצט אויס די געלעגנהייט און זיצט און לערנט אָן קיין שום שטער! בשלמא אויב דער עולם הזה וואלט געווען זיין עיקר 'מקום' - וואלט ער טאקע געווארן דיפרעסט, ווייל איינע פון די גרויסע צרכים פונעם עולם הזה איז חתונה צו האבן, עולם הזה שרייט: מען קען נישט זיין קיין בחור! יעדער מענטש דארף זיין 'נארמאל' און 'מסודר'! מען מוז האבן א שטוב, קינדער און משפחה! אבער וויבאלד דער בחור ווייסט אז עולם הזה איז נישט דער עכטער פלאץ - עס איז נישט מער ווי דער פארצימער וואו מען מאכט די הכנה איידער מען גייט אריין אינעם עכטן פלאץ - נו, דארף מען דאך זיין פארנומען מיט בלויז איין זאך: טון רצון ה'! נו, אויב דער גאנצער 'חתונה האבן' איז נישט מער ווי טון רצון ה', האב איך דאך שוין יוצא געווען השתדלות לכל הדעות! אין דעם רצון ה' פון חתונה האבן - האב איך שוין געטון מיין חוב! און יעצט איז דאס נאר תלוי אינעם אויבערשטן, און איך דארף טון אנדערע זאכן וועלכע זענען רצון ה' - צו לערנען און דאווענען און טון און עבודת ה'.

בטח בה' ועשה טוב - ער האט בטחון אויפן רבוש"ע און דערווייל כאפט ער אריין נאך בלעטער גמרא

צו דעם קומט אויך צו דער 'בטחון' וואס דער בחור האט אויפן אויבערשטן, וואס ער איז זיך בוטח אז דער אויבערשטער וועט העלפן אז ער וועט א חתן ווערן אין די ריכטיגע צייט. און דער מדת הבטחון אליינס וואס ער האט קונה געווען דורכאויס די אלע יארן וואס ער האט געווארט אויף א שידוך - איז אפשר נאכמער 'תיקון הנפש' ווי חתונה צו האבן פריער! דער בחור גייט ארויס מיט מורא'דיגע טובות פונעם זיין אן אלטער בחור, ער האט זיך אויסגעלערנט מדת הבטחון, אזויפיל יארן וואס ער האט זיך מתבודד געווען מיטן רבונג של עולם און קונה געווען שלימות מיט זיין התבודדות. און דערנאך, וויבאלד ער איז נישט צוטראגן פון זיין מצב און זיין טאפט איז נישט גערוועזן און אנגעצויגן - וועט מען נישט כאפן קיין הייסע לאקשן, ער וועט ווארטן מיט געדולד ביז עס וועט קומען א פאסיגער שידוך 'לכתחילה' שבלכתחילה אָן קיין שום ויתור! און דער אויבערשטער וועט אים אודאי העלפן, ער וועט האבן סייעטא דשמיא און מען וועט זיך זייער גוט אויסקומען און ער וועט אוועקשטעלן א ליכטיגע אידישע שטוב לשם ולתפארת.

פארדינען ביידע וועלטן אדער דערלייגן ביידע וועלטן - אלעס ווענדט זיך אינעם צוגאנג צו 'דער וועלט'

דאס איז א דוגמא צו זען ווי עקסטרעם דער חילוק צווישן די צוויי בחורים זענען. דער ערשטער - וועלכער האט געמיינט אז דער וועלט איז דער עיקר פלאץ - איז אריינגעפאלן אין דכאון הנפש, געווארן דיפרעסט, ביז ער האט געטון א שוואכן שידוך און זיך גע'גט און געבליבן אויסגעשפילט פון ביידע וועלטן, גארנישט ארויסגענומען פון די אלע יארן פון ווארטן און צו גארנישט אנגעקומען נאכדעם. ווידעראום דער צווייטער בחור - וועלכער האט געוואוסט אז דער עיקר איז יענע וועלט און מען איז דא בלויז צו טון רצון ה' - האט אויסגענוצט די צייט פון ווארטן, פון דער צרה אליינס האט ער געמאכט א 'קניין', ער האט קונה געווען טויזנטע שעות פון תורה און עבודת ה', ער האט איינגעזאפט א טיפע אמונה און בטחון, און דערנאך איז ער אויך אנגעקומען צו א גוטן שידוך און ער האט ביידע וועלטן. אלעס צוליב איין זאך: ער האט געוואוסט אז דער וועלט איז נישט 'דער מקום'.

מען קען נישט אנקומען צו קיין שום מדרגה - אויב מען וויל נישט ארבעטן שווער

סוף דבר הכל נשמע: ווער עס קוקט אויף דער וועלט כאילו דא איז א 'מקום המנוחה', איז אויסער דעם וואס ער וועט האבן א שווער לעבן, די וועלט וועט נישט גיין אין דעם ריכטונג און גארנישט וועט נישט שטימען מיט דער שיטה - וועט אבער דער עיקר בראָך זיין, אז ער וועט נישט זוכה זיין צו קיין שום מדרגה אין עבודת ה' ריכטיג. אן עובד ה' דארף האלטן ביים ארבעטן! מען דארף זיין א 'קבוע' אין עבודה און אן 'עראי' אין מנוחה! מען דארף מקצר זיין אין אלע גשמיות'דיגע ענינים און זיין אריינגעטון כל כולו אין עבודה, אין תורה, תפלה און מצוות.

גשמים קונים קצת 'מער' ושותים לחיים, ואז יורדים גשמים (!) וציוה שיקנו ויביאו 'מער' [כנראה כבר היה אחר סיום התענית], ושתו כל הציבור 'לחיים' ונהייתה שמחה בביהמ"ד, ואכן תיכף ומיד נתקדו השמים בעבים וירדו גשמים (א שלאק'ס רענק). והנה להרה"ק מראפשיץ היה חבר טוב ברימנוב, אשר בכל פעם שהיה הרה"ק מראפשיץ חושש שלא יכשל ח"ו בכניות וגיאיות וכדו', היה ניגש אליו ועושה עמו איהה מילתא דבריחותא להינצל מזה. ובכן ניגש הרה"ק מראפשיץ אליו ואמר לו: 'נו, יעצט וועסטו שוין האלטן פון מיר? זעסט, דער רב האט גורר תענית געוועהן און ס'האט נישט געהאלפן, און איך האב געהייסן טרינקען מעד און ס'האט באלד גערעגנט...'. (האם כעת כבר תחשיב אהו? ראת כי הרב גזר תענית ולא עזר כלום, ואני צייט'י לשתות 'מער', ומיד התחילו לרדת גשמים...). ענה לו חברו: 'וואס האלטסטו דיך אזוי גרויס? פארצימט'ס האבן ערליכע אידן אזוי ווי אייך געברענגט א מכול אויף די וועלט...'. (מה אתה מתגאה כל כך? בשנים קדמוניות הביאו יהודים כמון את המכול לעולם...).

• הרה"ק מצאנו זי"ע היה מכנה את רבו הרה"ק מראפשיץ בשם 'דער הייליגער רב', ואילו את הרה"ק מזידיטשויב היה מכנה 'דער רבי'. שאלוהו פעם על כך מה חילוק זה, ענה ואמר להם כי 'רבי' הוא מי שהתלמיד משיג אותו, אבל את ההייליגער רב' לא השגתי כלל.

וסיפר כ"ק רבינו מעשה לדוגמא על הדברים שהרה"ק מצאנו לא היה יכול להשיג את הרה"ק מראפשיץ, והוא: שהרה"ק מראפשיץ היה נוהג בכל ערב שבת כאשר יצא מן המקוה להסתיר את עצמו ולנהוג כדרך 'בעלי בתים', והיה מסרק באותה שעה את זקנו הק' בידיו, והיה דרכו לקבץ את השערות הקטנות שנתפסו בידיו בשעה שסירק את הזקן, ואח"כ היה מגלגלם ביחד וזורקם אל הצד. ובאותה שעה היה נוהג לשוחח עם ה'בעלי בתים' מבני העיר שיצאו מן המקוה על דא ועל הא, כמו בענייני מסחר כמה עולה סחורה פלונית ובכמה ניתן להשיג דבר פלוני, ובשאר דברים הנראים ממש בעינינו פשוטים מאד. פעם אחת רצה הרה"ק מצאנו לעשות אף הוא כרבו, ואכן הלך אל המקוה ועשה את עצמו כאחד מבעלי הבתים, ואף ניגש אל אחד מן הבעלי בתים ושאל אותו איזו שאלה בענייני מסחר. אבל באותו רגע שרק שאל אותו את שאלתו, כבר לא היה יכול להתאפק מן ההתלהבות שאחזה בו ע"י הכוונות שכיוון באותה שיחה, והתחיל להכות ברגליו ברשפי אש קודש. ונוכח לראות כי אין הוא יכול לעשות כמעשהו של הרה"ק מראפשיץ.

הרה"ק מקאמאראנא זי"ע כתוב על הרה"ק מראפשיץ (וזהר חי על זוה"ק בראשית רבנ.) 'פעם אחת עמדתי אחריו ולא ראה אותי, והוא היה יושב בעש"ק בעת שרצה לילך למקוה למרחץ, והיה מדבר עם איתו כסיפורים, והבנתי שמדבר בכוונת רחיצות מים חמים ומקוה, והייתי מרעיד היאך יהיה זה בכח אנושי להלביש עניינים כאלה בספורי מעשיות ודיבורים, והרגיש והחזיר ראשו אלי ושתק, והיה מספר עד שגמר הענין כל היחודים וכוונת מים חמים ומקוה'. כי היה נראה שמדבר סתם עם הרבנית, אבל כאשר הבחין הרה"ק מראפשיץ כי הרה"ק מקאמאראנא מבין את דבריו, בלבד אותו קצת ולא היה ניחא ליה מזה, ושלחו לדרכו. זי"ע

• הרה"ק מראפשיץ זי"ע היה מרבה לנסוע במשך רוב ימיו להרבה אדמו"רים וצדיקי הדור. וסיפר הרה"ק מראפשיץ כי התברך בחייו מפי ר"ע רבי"ס, ואמר על כך: 'אנדערע האבן געבענטשט ווי עס דארף צו זיין, אנדערע בשעת זיי האבן געבענטשט האב איך זיי געוואלט געבן א קאפּע אין בוץ אריין...'. (היו כאלו שבידו אותי כדבעי, אבל היו כאלו שבשעה שבידו אותי רציתי להכותם...). ופעם הוסיף כ"ק רבינו זי"ע 'פון דעס טוועגן דאך האבן ער זיך געלאזט בענטשן ביי זיי' (ובכל זאת הניח לעצמו להתברך אצלם), והיינו לפי שהיו אנשים גדולים, אלא שדרכו היה להביע ביקורת גם על גדולים וטובים.

אכן אע"פ שנסע לכ"כ הרבה צדיקים, היה אומר: 'אין קורין אבות אלא לשלשה', ופירט את שלשת עיקרי רבותיו שהם הרה"ק המגיד מקאזאנין זי"ע, הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע, והרה"ק הרבי רבי מענדל'ע מרימנוב זי"ע.

פעם התבטא בנו הרה"ק הר"א מדזיקוב זי"ע ואמר על אביו הק': 'איך וועל נישט זאגן זיכער יא, אבער זיכער ניין וועל איך אויך נישט זאגן, צו ער איז נישט געוועהן גרעסער ווי די אלע רבי"ס צו וועם ער איז געפארן' (לא אומר בוודאות שכן, אבל ודאי לא גם לא אומר, אם לא היה אבי הק' גדול יותר מכל הצדיקים שאליהם נסע). והיה כ"ק רבינו אומר: 'איך וויל גארנישט זאגן צו וועם ער איז געפארן' (איני רוצה כלל לומר אל מי היה נוסע, שהרי היה נוסע ממש אל כל הצדיקים).

כאשר היה הרה"ק מראפשיץ מגיע לרימנוב, היו באים לפניו בני העיר שנוזדמנו להם סכסוכים ודיני תורה ביניהם להתדיין לפניו, והיו ממתניים עם דיויניהם עד לבואו של הרה"ק מראפשיץ, היות שהיה ידוע לאיש חכם ונבון. והוא היה נוהג לשבת עמהם ולעשות פשרות ביניהם, וקבע את הזמן לכך בכל יום לפני התפלה, ובאותה שעה היה יושב ופוסק עם ה'בעלי בתים'. פעם אחת הלך הרבי רבי מענדל'ע בדרכו לתפילת שחרית, ובזמנים ההם היו הבתים נמוכי קומה וחלונותיהם נמוכים ופונים אל הרחוב, וכך היו יכולים לשמוע בחוץ את מה שמדברים בפנים, ובפרט בימי הקיץ. וכך עבר הרבי רבי מענדל'ע ושמע איך הרה"ק מראפשיץ יושב עם ה'בעלי בתים' ועושה 'התבררות' ומושה את הדיונים ביניהם. נעצר הרבי רבי מענדל'ע והקשיב לשיחתו, ואח"כ פנה אל מלוויו ואמר: 'עש'ס מייננס' ער מאכט את התבררות? אלעס וואס דער אר"י הק' הייסט מכווין זיין פארן דאווענען, רעדט ער דא מיט די בעלי בתים' (וכי חושבים אתם כי הוא עוסק כאן בבוררות? כל מה שהאר"י הק' מצוה לכיון לפני התפלה, הרי הוא מדבר על כך עם ה'בעלי בתים'). והוסיף ואמר להם: 'יונגעררהייט האב איך דאס אויך געקענט, היינט האב איך נישט די מוחין' (בצעירותי גם הייתי יכול לעשות זאת, היום אין לי את אלו המוחין).

• פעם אחת נעצרו השמים ולא היה מטר בגלילות רימנוב, וגזר הרבי רבי מענדל'ע כמה תעניות על הציבור ועדיין לא נענו. באותה תקופה ביום אחד הגיע הרה"ק מראפשיץ לרימנוב, ומצא את הציבור יושבים בביהמ"ד שרויים בעצבות וכבידות. שאל אותם 'מה אירע כאן', ענו לו כי הציבור נמצא בתענית. אמר להם הרה"ק מראפשיץ: 'אז ס'רעגנט נישט פאסט מען? אז ס'רעגנט נישט קויפט מען אביסל מעד און מ'טרינקט לחיים, רעגנט!' (כשאין יורדים גשמים מתענים? אם אין יורדים